

ශ්‍රේණිය : 10

වාරය : I

විෂය අන්තර්ගතය : බදු වර්ග හඳුනා ගැනීම සහ ගණනය කිරීම (05)

(තීරු බදු ,ආදායම් බදු ,වරිපනම් බදු හා එකතු කළ අගය මත බද්ද)

ඉගෙනුම් පල :

- ❖ වරිපනම් බදු, තීරු බදු, ආදායම් බදු හා එකතු කළ අගය මත බද්ද යන බදු වර්ග හඳුනා ගනියි.
- ❖ බදු ලෙස අයකරගන්නා මුදල් රටේ සංවර්ධනයට යොදා ගන්නා ආකාර හඳුනා ගනියි.
- ❖ වරිපනම් බදු ආශ්‍රිත ගණනය කිරීම්වල යෙදෙයි.
- ❖ තීරු බදු ආශ්‍රිත ගණනය කිරීම්වල යෙදෙයි.
- ❖ ආදායම් බදු ආශ්‍රිත ගණනය කිරීම්වල යෙදෙයි.
- ❖ එකතු කළ අගය මත බදු ආශ්‍රිත ගණනය කිරීම්වල යෙදෙයි.
- ❖ බදු ආශ්‍රිත ගැටලු විසඳයි.
(බදු ප්‍රතිශතය පූර්ණ සංඛ්‍යාවක් වන පරිදි වූ ද පිළිතුර සංඛ්‍යාත්මක අගයක් වන පරිදි වූ ද ගණනය කිරීම් අපේක්ෂිතය)

ඉහත ඉගෙනුම් පල ලබා ගැනීම සඳහා ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේ දී අවධානය යොමු කළ යුතු විශේෂ කරුණු

- ❖ භාග සංඛ්‍යාවක් පූර්ණ සංඛ්‍යාවකින් ගුණ කිරීම.
- ❖ භාගයක් ප්‍රතිශතයක් ලෙස දැක්වීම.
- ❖ ප්‍රතිශතයක් භාගයක් ලෙස දැක්වීම.
- ❖ භාග සංඛ්‍යාවක් 100 න් හා $\frac{1}{100}$ න් ගුණ කිරීම.
- ❖ යම් රාශියක් දී ඇති විට ප්‍රතිශතය ගණනය කිරීම.

ඕනෑම රටක පවත්නා රජයක් විසින් එම රටේ පුනරාවර්ථන වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා රටේ මහජනතාවගෙන් අයකරගනු ලබන මුදල් බදු ලෙස හැඳින්වේ.	
වරිපනම් බදු මහ නගර සභා,ප්‍රාදේශීය සභා සහ නගර සභා යන පළාත් පාලන ආයතන මගින් ඒ ප්‍රදේශයේ ජීවත් වන පුද්ගලයින්ගෙන් අයකරනු ලබන මුදල වරිපනම් බදු වේ.	තීරු බදු භාණ්ඩ ආනයනයේ දී එහි වටිනාකමින් යම් ප්‍රතිශතයක් තීර බදු ලෙස රජයට අය කරයි.
එකතුකළ අගය මත බදු (VAT) සමහර භාණ්ඩයක් මිලදී ගැනීම හෝ සේවාවක් සැපයීම වෙනුවෙන් පාරිභෝගිකයාගෙන් අයකරනු ලබන බදු මුදල එකතුකළ අගය මත බදු (VAT) වේ.	ආදායම් බදු පුද්ගලයෙකුගේ වාර්ෂික ආදායම යම් අගයක් ඉක්මවන විට ඊට රජය මගින් අය කරන බදු මුදල ආදායම් බදු වේ.

අභ්‍යාසය : 1

1. A හා B ගැලපෙන පරිදි යා කරන්න.

A	B
වරිපනම් බදු	භාණ්ඩ ආනයනයේ දී හා අපනයනයේ දී අය කරයි.
එකතුකළ අගය මත බදු (VAT)	යම් පුද්ගලයෙකුගේ වාර්ෂික ආදායම යම් අගයක් ඉක්මවන විට අයකරයි.
නිරු බදු	පළාත් පාලන ආයතන මගින් අයකරයි.
ආදායම් බදු	භාණ්ඩ අලෙවිකරුවන් හා සේවා සපයන්නන් පාරිභෝගිකයාගෙන් අයකර රජයට ගෙවනු ලබයි.

$$\text{කාර්තුව} = \frac{\text{අවුරුද්ද}}{4} = \text{මාස } 03$$

අභ්‍යාසය : 2

1. නගර සභා බල ප්‍රදේශයක් තුළ පිහිටි වතුම්ගේ නිවසින් වාර්ෂිකව රු.2000 ක වරිපනම් බදු මුදලක් අය කරයි.ඇය බදු මුදල් කාර්තුවෙන් කාර්තුවට ගෙවයි නම්, කාර්තුවක් සඳහා ගෙවිය යුතු බදු මුදල සොයන්න.

.....

.....

.....

2. සහලිගේ පියා සතු ගොඩනැගිල්ලක් සඳහා කාර්තුවකට රු.1000 ක වරිපනම් බදු මුදලක් ගෙවයි නම් වාර්ෂිකව ගෙවිය යුතු බදු මුදල සොයන්න.

.....

.....

.....

3. රු.250 000ක් ලෙස තක්සේරු කර ඇති දේපලක් සඳහා කාර්තුවකට ගෙවන වරිපනම් බදු මුදල රු.5 000කි. වාර්ෂිකව ගෙවිය යුතු වරිපනම් බදු මුදල ගණනය කරන්න.

.....

.....

.....

4. වාර්ෂික තක්සේරු වටිනාකම රු.75 000ක් වන දේපලක් සඳහා වාර්ෂිකව රු.5 000 ක වරිපනම් බදු මුදලක් ගෙවයි නම් කාර්තුවක් සඳහා ගෙවිය යුතු බදු මුදල සොයන්න.

.....

.....

.....

වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය 5%ක් යනු තක්සේරු වටිනාකම රු.100ක් වන විට
වරිපනම් බදු මුදල රු.5 ක් වන බවයි.

අභ්‍යාසය : 3

හිස්තැන් සම්පූර්ණ කරන්න.

වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය 6%ක් වූ විට,

තක්සේරු වටිනාකම	බදු මුදල
රු.100	රු.6
රු.200	රු.12
රු.500	
රු.1 000	
.....	රු.120

වාර්ෂික වරිපනම් බදු මුදල සෙවීම

වාර්ෂික තක්සේරු වටිනාකම රු.75000ක් වන දේපලක් සඳහා වාර්ෂිකව වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය 8% කි.ගෙවියයුතු වාර්ෂික වරිපනම් බදු මුදල ගණනය කරන්න.

1 ක්‍රමය

$$50,000 \times \frac{8}{100}$$

රු. 4000

11 ක්‍රමය

තක්සේරු වටිනාකම	බදු මුදල
ප්‍රතිශතයෙන් : 100	8
අගය හා සෙවිය යුත්ත : 50000	x

$100x = 50,000 \times 8$

$x = \frac{50,000 \times 8}{100} = \text{රු. } \underline{4000}$

අභ්‍යාසය : 4

1. හිස්තැන් සම්පූර්ණ කරන්න.

නිවසේ තක්සේරු වටිනාකම	වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය	වාර්ෂික බදු මුදල
රු.10 000	10%	$10\,000 \times \frac{10}{100} = \text{රු.}1\,000$
රු.20 000	10%	$20\,000 \times \frac{10}{100} = \dots\dots\dots$
රු.40 000	10%	$\dots\dots\dots \times \frac{\dots\dots\dots}{\dots\dots\dots} = \dots\dots\dots$
රු.50 000	20%	$\dots\dots\dots \times \frac{\dots\dots\dots}{\dots\dots\dots} = \dots\dots\dots$

2. වාර්ෂික තක්සේරු වටිනාකම රු.50 000ක් වන ව්‍යාපාරික ස්ථානයක් සඳහා 5% ක වාර්ෂික වරිපනම් බදු බදු මුදලක් අය කරයි නම්, වාර්ෂිකව ගෙවිය යුතු වරිපනම් බදු මුදල ගණනය කරන්න.

.....

.....

.....

3. රු.10 000 ක තක්සේරු වටිනාකමක් ඇති ඉඩමක් සඳහා 10%ක වාර්ෂික බදු මුදලක් අය කරයි නම් කාර්තුවක් සඳහා ගෙවිය යුතු වරිපනම් බදු මුදල ගණනය කරන්න.

.....

.....

.....

වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය ගණනය කිරීම.

තක්සේරු වටිනාකම රු.1 000ක් වන ගොඩනැගිල්ලක් සඳහා වාර්ෂික බදු ලෙස රු.100ක් ගෙවයි නම් අය කර ඇති වාර්ෂික වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය සොයන්න.

1 ක්‍රමය

$$\frac{100}{1000} \times 100$$

$$\underline{10\%}$$

11 ක්‍රමය

තක්සේරු වටිනාකම	බදු මුදල
රු.1000	100
100	x

$$1000x = 100 \times 100$$

$$x = \frac{100 \times 100}{1000} = \underline{10\%}$$

1. හිස්තැන් සම්පූර්ණ කරන්න.

ගොඩනැගිල්ලේ තක්සේරු වටිනාකම	වාර්ෂික වරිපනම් බදු මුදල	වාර්ෂික වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය
රු. 60 000	රු. 3 000	$\frac{3000}{60\,000} \times 100 = 5\%$
රු. 50 000	රු. 5 000	$\frac{5000}{50\,000} \times 100 = \dots\dots\dots$
රු. 80 000	රු. 1 600	$\frac{\dots\dots\dots}{\dots\dots\dots} \times 100 = \dots\dots\dots$
රු. 120 000	රු. 4 800	$\frac{\dots\dots\dots}{\dots\dots\dots} \times 100 = \dots\dots\dots$

2. වාර්ෂික තක්සේරු වටිනාකම රු.50 000ක් වන නිවසක් සඳහා රු.1 500 ක වරිපනම් බදු මුදලක් අය කරයි නම් වාර්ෂික වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය ගණනය කරන්න.

.....

.....

.....

3. රු.25 000 ක් ලෙස තක්සේරු කර ඇති ඉඩමක් සඳහා කාර්තුවකට ගෙවන බදු මුදල රු.250 නම් වාර්ෂිකව අය කරන වරිපනම් බදු ප්‍රතිශතය ගණනය කරන්න.

.....

.....

.....

තීරු බදු මුදල හා තීරු බදු අය කිරීමෙන් පසු භාණ්ඩයේ වටිනාකම සෙවීම.

යතුරු පැදියක් ආනයනය කිරීමේදී අය කරන තීරු බදු ප්‍රතිශතය 30% කි. ආනයනික වටිනාකම රු.160 000ක් වූ යතුරු පැදියක් සඳහා ගෙවිය යුතු තීරු බදු මුදල සොයන්න. තීරු බදු ගෙවීමෙන් පසු එහි වටිනාකම සොයන්න.

I ක්‍රමය

$$\begin{aligned} \text{තීරු බදු මුදල} &= 160\,000 \times \frac{30}{100} \\ &= \underline{\underline{\text{රු. 48 000}}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{බදු ගෙවීමෙන් පසු වටිනාකම} &= 160\,000 + 48\,000 \\ &= \underline{\underline{\text{රු. 208,000}}} \end{aligned}$$

II ක්‍රමය

$$\begin{aligned}\text{බදු ගෙවීමෙන් පසු වටිනාකම} &= 160\,000 \times \frac{130}{100} \\ &= \underline{\underline{රු. 208\,000}}\end{aligned}$$

III ක්‍රමය

ආනයනික මිල තීරු බදු ගෙවීමෙන් පසු මිල

$$\begin{array}{ccc} 100 & \swarrow & 130 \\ 160\,000 & \searrow & x \end{array}$$

$$100x = 130 \times 160\,000$$

$$\begin{aligned}x &= \frac{130 \times 160\,000}{100} \\ &= \underline{\underline{රු. 208\,000}}\end{aligned}$$

අභ්‍යාසය : 6

1. රුපියල් 20 000 ක් භාණ්ඩයක් තීරු බදු අය කිරීමෙන් පසු වටිනාකම රුපියල් 30 000 ක් නම්, අය කර ඇති තීරු බදු මුදල සොයන්න.

.....

.....

.....

2. රුපියල් 2 500 ට විකිණූ ඔරලෝසුවක් සඳහා රුපියල් 500 ක තීරු බදු මුදලක් අය කර ඇත. ඔරලෝසුවේ ආනයනික වටිනාකම කීයද?

.....

.....

.....

3. රු. 2 000 000 වන වාහනයක් සඳහා 50% ක් තීරු බදු අය කිරීමෙන් පසු එහි වටිනාකම සොයන්න.

ආනයනික වටිනාකම	තීරු බදු ප්‍රතිශතය	තීරු බදු මුදල	තීරු බදු අයකිරීමෙන් පසු වටිනාකම
රු. 3 000	20%	$3\,000 \times \frac{20}{100} = \text{රු. } 600$	$3\,000 + 600 = \text{රු. } 3\,600$
රු. 50 000	10%	$50\,000 \times \frac{10}{100} = \dots\dots\dots$	$50\,000 + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$
රු. 60 000	25%	$\dots\dots\dots \times \frac{\dots\dots\dots}{\dots\dots\dots} = \dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$
රු. 120 000	60%	$\dots\dots\dots \times \frac{\dots\dots\dots}{\dots\dots\dots} = \dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$

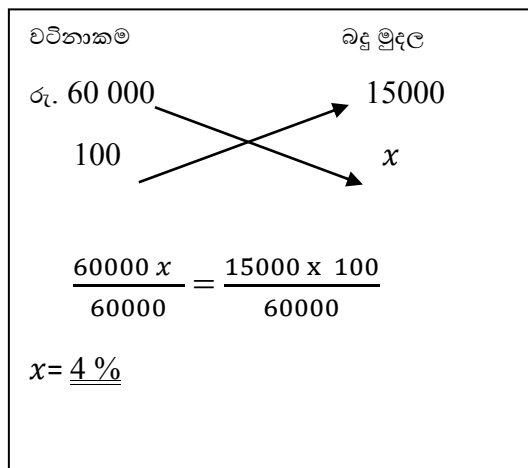
ආනයනික වටිනාකම සහ තීරු බදු මුදල දී ඇති විට තීරු බදු ප්‍රතිශතය ගණනය කළ හැකිය.

රු. 60 000 ක් වටිනා ශීතකරණයක් ආනයනයේ දී ශ්‍රී ලංකා රේගුව මගින් රු. 15 000 ක් තීරුබදු ලෙස අය කළේ නම්. අය කර ඇති තීරු බදු ප්‍රතිශතය සොයන්න.

I ක්‍රමය

$$\begin{aligned} \text{තීරුබදු ප්‍රතිශතය} &= \frac{15\,000 \times 100}{60\,000} \\ &= 25\% \end{aligned}$$

II ක්‍රමය

අභ්‍යාසය : 7

1. රු.50 000 ක් වටිනා පලතුරු තොගයක් ආනයනයේදී ශ්‍රී ලංකා රේගුව මගින් රු.10 000 ක් තීරු බදු ලෙස අය කළේ නම්, අය කර ඇති තීරු බදු ප්‍රතිශතය සොයන්න.

.....

.....

.....

2. රු.25 000 ක් වටිනා රූපවාහිනී යන්ත්‍රයක් ආනයනයේදී රු.2 500 ක තීරු බදු අය කළේ නම්, අය කර ඇති තීරු බදු ප්‍රතිශතය සොයන්න.

.....

.....

.....

ආදායම් බදු ගණනය කරන ආකාරය (2013 වර්ෂයට අදාලව)

වාර්ෂික ආදායම	බදු ප්‍රතිශතය
පළමු රු.500 000	ආදායම් බද්දෙන් නිදහස්ය
ඊළඟ රු.500 000	4%
ඊළඟ රු.500 000	8%
ඊළඟ රු.500 000	12%

රු.1 200 000 ක වාර්ෂික ආදායමක් ලබන පුද්ගලයෙකුගේ ආදායම් බදු මුදල ගණනය කිරීම සඳහා මුදල තීරණය කරන ආකාරය පහත වගුවේ දැක්වේ.

වාර්ෂික ආදායම	නිදහස්	4%	8%	12%
රු. 1,200,000	රු. 500,000	රු. 500,000	රු. 200,000	-

ඒ අනුව අයකරන බදු මුදල් වන්නේ

$$500000 \times \frac{4}{100} + 200000 \times \frac{8}{100}$$

$$20\,000 + 16\,000$$

$$\text{රු. } 36000.00$$

අභ්‍යාසය : 8

1. A, B, C, D ආයතන මගින් උපයන ආදායම් පහත පරිදි වේ.

- A – රු.275,000
- B – රු.550,000
- C – රු.455,000
- D – රු.600 000

රජයට ආදායම් බදු අයකරගත හැකි ආයතන තෝරා ලියන්න.

.....
.....

2. පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

වාර්ෂික ආදායම	නිදහස්	4%	8%	12%
රු. 800 000				
රු. 1 500 000				
රු. 2 000 000				
රු. 4 500 000				

3. රු.650 000 ක ආදායමක් ලබන පුද්ගලයෙකුගෙන් අය කර ගත යුතු ආදායම් බදු මුදල කොපමණද?

.....

.....

4. රු.1 400 000 ක ආදායමක් ලබන පුද්ගලයෙකුගෙන් අය කර ගත යුතු ආදායම් බදු මුදල කොපමණද?

.....

.....

.....

5. රු.1 800 000 ක ආදායමක් ලබන පුද්ගලයෙකුගෙන් අය කර ගත යුතු ආදායම් බදු මුදල කොපමණද?
එකතු කළ අගය මත බද්ද

.....

.....

.....

$\text{ගෙවිය යුතු මුදල} = \text{සේවා ගාස්තු} + \text{එකතු කළ අගය මත බදු මුදල}$
--

අභ්‍යාසය : 9

1. චතුම්භේ මාසික දුරකථන ගාස්තුව රු.2 000 කි.ඇයට එකතු කළ අගය මත බදු අය කිරීම නිසා රු.2 200 ක මුදලක් ගෙවීමට සිදු විය.ඇය එකතු කළ අගය මත බදු ලෙස ගෙවා ඇති මුදල සොයන්න.

.....

.....

.....

2. රු.50 000 ක් ලෙස විකිණීමට මිල නියම කර තිබූ රෙදි සෝදන යන්ත්‍රයක් සඳහා 10% ක එකතු කළ අගය මත බද්දක් රජයට ගෙවිය යුතු නම් එම බදු මුදල සොයන්න.

.....

.....

.....

3. පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

විදුලි පරිභෝජන ගාස්තුව	එකතු කළ අගය මත බදු ප්‍රතිශතය	බදු මුදල	විදුලි බිල
රු.2 500	8%	$2\,500 \times \frac{8}{100} = \text{රු.}200$	$2\,500 + 200 = \text{රු.}2\,700$
රු.5 000	10%	$5\,000 \times \frac{10}{100} = \dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$
රු.3 000	20%	$\dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$
රු.6 000	25%	$\dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$

පහත එක් එක් ප්‍රශ්නයක් මිනිත්තු 2-3 අතර විසඳන්න.

1. වාර්ෂික තක්සේරු වටිනාකම රු.15 000 ක් වූ නිවසක් සඳහා අදාළ පළාත් පාලන ආයතනය 10% ක වරිපනම් බද්දක් අය කරයි නම්, වසරකට ගෙවිය යුතු වරිපනම් බදු මුදල ගණනය කරන්න.
.....
.....
.....
2. වාර්ෂික තක්සේරු වටිනාකම රු.50 000 ක් වූ කඩ කාමරයක් සඳහා රු.2 500 ක බදු මුදලක් ගෙවයි නම්, බදු ප්‍රතිශතය ගණනය කරන්න.
.....
.....
.....
3. ශීතකරණයක ආනයනික වටිනාකම රු.80 000 කි. ඒ සඳහා 8% ක තීරු බදු ප්‍රතිශතයක් අය කරයි නම්, ගෙවිය යුතු බදු මුදල ගණනය කරන්න.
.....
.....
.....
4. රු.25 000 ක් වූ කැමරාවක් ආනයනයේදී රු.5 000 ක තීරු බදු මුදලක් ගෙවීමට සිදු වූයේ නම්, ඒ සඳහා වන තීරු බදු ප්‍රතිශතය ගණනය කරන්න.
.....
.....
.....
5. වාර්ෂික ආදායම රු.75 000 ක් වන පුද්ගලයෙකුට (2013 වර්ෂයට අදාළව ඉහත දී තිබූ වගුව අනුව) ගෙවීමට සිදු වන ආදායම් බදු මුදල ගණනය කරන්න.
.....
.....
.....
6. මාසික ජල බිල්පත් සඳහා 15% ක එකතු කළ අගය මත බද්දක් අය කරයි නම්, රු.6 000 ක් වූ බිල්පතක් සඳහා අය කරන බදු මුදල කොපමණද?
.....
.....
.....
7. භාණ්ඩයක් ආනයනයේ දී ආනයනික වටිනාකමින් 10% ක් ගෙවිය යුතුයි. ආනයනික වටිනාකම රු.80 000 ක් වූ භාණ්ඩයක් සඳහා තීරු බදු සහිතව ගෙවිය යුතු මුළු මුදල කොපමණද?
.....
.....
.....
8. හෝටලයකින් අනුභව කළ කෑම සඳහා වියදම රු.8 000 කි. ඒ සඳහා 12% ක එකතු කළ අගය මත බද්දක් අය කරයි නම්, ගෙවිය යුතු මුළු මුදල කොපමණද?
.....
.....
.....

පහත එක් එක් ප්‍රශ්නයක් මිනිත්තු 12 - 14 අතර විසඳන්න.

1. නුවන් රු.2 000 000 ක් ලෙස තක්සේරු කර ඇති ඉඩමක රිය පොළක් පවත්වාගෙන යයි. ඔහු ආනයනික වටිනාකම රු.2 500 000 වන වාහනයක් තීරු ගාස්තු ලෙස 40% ක බදු මුදලක් ගෙවා මෙරටට ගෙන්වා ගනියි. ඊට මසකට පසු ආනයනික වටිනාකම 50% ක් බව රජය මගින් තීරණය කරන ලදී.

(i) නුවන් වාහනය ගැනීමේදී තීරු බදු ලෙස ගෙවූ මුදල කොපමණද?

.....

.....

(ii) තීරු බදු ගෙවීමෙන් පසු එහි වටිනාකම කොපමණද?

.....

.....

(iii) වැඩි වූ තීරු බදු ප්‍රතිශතයට අනුව වාහනය විකිණිය හැකි නම් ඔහු ලබන අමතර ආදායම කොපමණ ද?

.....

.....

ශ්‍රේණිය

- 10

වාරය

- II

විෂය අන්තර්ගතය

- සුළු පොළිය, පොළී අනුපාතිකය වාර්ෂික, මාසික පොළිය ගණනය (06)

ඉගෙනුම් පල

- ❖ මුල් මුදලක් කාලයක් පොළී අනුපාතිකයක් සැලකිල්ලට ගනිමින් ගණනය කරන පොළිය, සුළු පොළිය ලෙස හඳුනා ගනියි.
- ❖ යම් මුදලක් සඳහා එකම පොළී අනුපාතිකය යටතේ සමාන කාල පරාසයන් තුළ දී ලැබෙන පොළිය සමාන බව හඳුනා ගනියි.
- ❖ මුදලක් සඳහා දී ඇති කාලයට හා පොළී අනුපාතිකයට අනුව පොළිය ගණනය කරයි.
- ❖ අවශ්‍ය තොරතුරු දී ඇති විට පොළිය හා පොළී අනුපාතිකය හෝ කාලය හෝ මුදල හෝ සෙවීමේ ගැටළු විසඳයි.
(පොළී ප්‍රතිශතය පූර්ණ සංඛ්‍යාවක් වන පරිදි වූ ද පිළිතුර සංඛ්‍යාත්මක අගයක් වූ ද ගැටළු විසඳීම අපේක්ෂිතය)

ඉහත ඉගෙනුම් පල ලබා ගැනීම සඳහා ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියේදී අවධානය යොමු කළ යුතු විශේෂ කරුණු

- ❖ පූර්ණ සංඛ්‍යා දෙකක් එකතු කිරීම, අඩු කිරීම, ගුණ කිරීම හා බෙදීමේ හැකියාව තිබීම.
- ❖ ප්‍රතිශතයක් භාගයක් ලෙස හා භාගයක් ප්‍රතිශතයක් ලෙස දැක්වීම.
- ❖ යම් රාශියක් තවත් රාශියක ප්‍රතිශතයක් ලෙස දැක්වීම.
- ❖ කිසියම් රාශියකින් ප්‍රතිශත වටිනාතම සෙවීම.
- ❖ කිසියම් ප්‍රතිශතයක වටිනාකම දුන් විට මුළු රාශිය සෙවීම.

පොළිය

යම් ආයතනයකින් හෝ පුද්ගලයකුගෙන් ලබා ගත් ණය මුදලක් සඳහා කිසියම් කාලයකට පසු ගෙවීමට සිදුවන වැඩිපුර මුදල පොළිය ලෙස හැඳින්වේ.

බැංකුවක හෝ මූල්‍ය ආයතනයක තැන්පත් කළ මුදල සඳහා කිසියම් කාලයකට පසු වැඩිපුර ලැබෙන මුදල ද පොළිය ලෙස හඳුන්වයි.

උදා -

පුද්ගලයකු ලබා ගත් රු.12,000.00ක ණය මුදලක් සඳහා වසරක් අවසානයේදී ණයෙන් නිදහස් වීමට රු.15,000.00ක් ගෙවීමට සිදු විය. ඔහු ගෙවා ඇති පොළිය සොයන්න.

පොළිය = $15,000 - 12,000$

= රු.3,000.00

අභ්‍යාසය : 1

1. නිමල් රු.50,000 ක් බැංකුවක තැන්පත් කරයි.වාර 3 කට පසු ඔහුගේ ශේෂය නිවු මුදල රු.62,000කි.වසර 03 අවසානයේ ඔහු ලැබූ පොළිය වනුයේ,

(i) රු.10,000 ය. (ii) රු. 8,000 ය. (iii) රු. 62,000ය. (iv) රු. 12,000ය

2. විමලා බැංකුවකින් රු. 25,000ක ණය මුදලක් ලබා ගෙන වසර කිහිපයකට පසු රු.39,000 ගෙවා ණයෙන් නිදහස් වුණාය.ඇය ගෙවා ඇති පොළිය වනුයේ,

(i) රු. 14,000 ය. (ii) රු. 15,000 ය. (iii) රු. 20,000ය. (iv) රු. 21,000ය

- (ii) පහත දී ඇති ප්‍රකාශන අතරින් දී ඇති කාලයක් සඳහා පොළිය සොයන්න

(i) රු. 18,000 ක ණය මුදලක් ලබා ගෙන රු. 21,000ක් ගෙවා ණයෙන් නිදහස් වේ.

(ii) රු. 50,000 ක ණය මුදලක් ලබා ගෙන රු. 65,000ක් ගෙවා ණයෙන් නිදහස් වේ.

(iii)රු. 100,000 ක ණය මුදලක් ලබා ගෙන රු. 130,000ක් ගෙවා ණයෙන් නිදහස් වේ.

(iv)රු. 300,000 ක ණය මුදලක් ලබා ගෙන රු. 420,000ක් ගෙවා ණයෙන් නිදහස් වේ.

සුළු පොළිය

යම් කාලයක් සඳහා පොළිය ගණනය කිරීමේදී ඊට පාදක වූ මුල් මුදල පමණක් සලකුණු ලබයි නම් එසේ ගණනය කෙරෙන පොළිය,සුළු පොළිය ලෙස හඳුන්වයි.

අභ්‍යාසය : 2

හිස්තැන් පුරවන්න සම්පූර්ණ කරන්න

1. පුද්ගලයෙක් ලබා ගත් ණය මුදලක් සඳහා වසරකට ගෙවන සුළු පොළිය රු.500කි.

$$\text{වසර 1 කට පොළිය} = 500 \times 1 = 500$$

$$\text{වසර 2 කට පොළිය} = 500 \times 2 = \dots\dots\dots$$

$$\text{වසර 3 කට පොළිය} = 500 \times \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$$

$$\text{වසර 5 කට පොළිය} = \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$$

$$\text{වසර 10 කට පොළිය} = \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$$

2. පුද්ගලයෙක් ලබා ගත් ණය මුදලක් වෙනුවෙන් වසර 5කට පසු මුළු සුළු පොළිය රු.2000කි.

$$\text{වසර 5කට පසු ගෙවූ සුළු පොළිය} = \dots\dots\dots$$

$$\text{වසර 1කට පසු ගෙවූ සුළු පොළිය} = \frac{\quad}{5}$$

$$= \text{රු.}\dots\dots\dots$$

3. අපිත් ලබා ගත් ණය මුදලක් සඳහා වසරකට සුළු පොළිය ලෙස රු.750ක් ගෙවයි. වසර 7කට පසු ඔහු ණයෙන් නිදහස් වීමට අදහස් කරයි නම් ඔහු ගෙවන මුළු පොළිය,

වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය	භය මාසික පොළී අනුපාතිකය	තෛමාසික පොළී අනුපාතිකය	මාසික පොළී අනුපාතිකය
24 %			
.....			3%
.....	6%		
.....		12%	
.....			5%

$$\text{මුළු පොළිය} = \text{රු.}..... \times 7$$

$$= \text{රු.}.....$$

මුදලක් සඳහා දී ඇති කාලයකට හා පොළී අනුපාතිකයට අනුව පොළිය ගණනය කිරීම

උදා -

අමල් රු.20,000 ක ණය මුදල 12% ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබාගෙන වසර 3ක් අවසානයේ ණයෙන් නිදහස් විය.

$$\text{වසරකට ගෙවූ මුදල} = 20,000 \times \frac{12}{100}$$

$$= \underline{\text{රු.} 2\,400}$$

$$\text{වසර 3කට ගෙවූ මුදල} = 2,400 \times 3$$

$$= \underline{\text{රු.} 7\,200}$$

අභ්‍යාසය : 3

1. රු.18,000ක ණය මුදලක් 10%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ණයට ලබා ගැනීමට වසරකට ගෙවිය යුතු පොළිය වනුයේ,

(i) රු.1 500

(ii) රු.1 800

(iii) රු.3 600

(iv) රු.5 400

2. රු.70,000 ක ණය මුදලක් සඳහා 15%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබා ගැනීමට මාසිකව ගෙවිය යුතු මුදල,

(i) රු. 675

(ii) රු.750

(iii) රු.875

(iv) රු.900

3. රු.50,000 ක ණය මුදලක් සඳහා 20%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබා ගැනීමට වසර 3කට ගෙවිය යුතු මුදල,

(i) රු. 10,000

(ii) රු. 20,000

(iii) රු. 30,000

(iv) රු. 60,000

4. රු.300,000ක ණය මුදලක් සඳහා 12%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබා ගැනීමට වසර 5කට ගෙවිය යුතු මුදල,

(i) රු. 180,000

(ii) රු. 360,000

(iii) රු.700,000

(iv) රු. 900,000

5. පහත ප්‍රකාශන වලදී ඇති කාලය සඳහා ගෙවිය යුතු මුළු පොළිය සොයන්න.

- රු. 78,000 ක ණය මුදලක් සඳහා 8%ක වාර්ෂික සුළු පොළියකට වසරකට පොළිය
- රු. 85,000 ක ණය මුදලක් සඳහා 10%ක වාර්ෂික සුළු පොළියකට වස 3කට පොළිය
- රු. 50,000 ක ණය මුදලක් සඳහා 25%ක වාර්ෂික සුළු පොළියකට වසර 7කට පොළිය
- රු. 250,000 ක ණය මුදලක් සඳහා 8%ක වාර්ෂික සුළු පොළියකට වසර 5කට පොළිය

මුදලක් සඳහා දී ඇති කාලයට හා පොළී අනුපාතිකයට අනුව ණයෙන් නිදහස් වීමේදී ගෙවිය යුතු මුළු මුදල සෙවීම.

උදා -

කමලා රු. 200,000ක ණය මුදල 15%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ණයට ලබා ගෙන වසර 4කට පසු ණය මුදල හා පොළිය ගෙවා ණයෙන් නිදහස් වූවාය. ඇය ණයෙන් නිදහස් වීමේදී ගෙවිය යුතු මුළු මුදල ගණනය කරන්න.

$$\begin{aligned}
 &\text{ඇය ලබා ගත් ණය මුදල} &&= 200,000 \\
 &\text{වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය} &&= 15\% \\
 &\text{ණය වී සිටි කාලය} &&= \text{අවුරුදු 4} \\
 &\text{ඇය වසරකට ගෙවිය යුතු සුළු පොළිය} &&= 200,000 \times \frac{15}{100} \\
 &&&= 30,000 \\
 &\text{ඇය වසර 4කට ගෙවන ලද සුළු පොළිය} &&= 30,000 \times 4 \\
 &&&= \text{රු. } 120,000 \\
 &\text{ණයෙන් නිදහස් වීම සඳහා ගෙවන ලද මුළු මුදල} &&= 200,000 + 120,000 \\
 &&&= \text{රු. } 320,000
 \end{aligned}$$

අභ්‍යාසය : 4

- පහත දී ඇති ප්‍රකාශන හරි නම් (✓) ලකුණ ද, වැරදි නම් (✗) ලකුණ ද යොදන්න.

අමල් රු. 35,000ක මුදලක් 8%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබා ගනියි. ඔහු වසර 5ක් අවසානයේ ණයෙන් නිදහස් වීමට බලාපොරොත්තු වේ.

- වසරකට ගෙවිය යුතු පොළිය රු. 2,800කි. (.....)
- වසර 5ක් සඳහා ගෙවිය යුතු පොළිය රු. 13,000කි. (.....)
- නිදහස් වීමේදී ගෙවිය යුතු මුළු මුදල රු. 49,000කි (.....)

- හිස්තැන් සම්පූර්ණ කරන්න

රු. 100,000ක ණය මුදලක් 18%ක වාර්ෂික සුළු පොළියකට ලබාගත් පුද්ගලයෙක් වසර 3කට පසු ණය මුදල සහ පොළිය ගෙවා ණයෙන් නිදහස් විය.

$$\begin{aligned}
 &\text{ඔහු වසරකට ගෙවා ඇති මුදල} &&= 100,000 \times \frac{\quad}{100} \\
 &&&= \text{රු. } \dots\dots\dots \\
 &\text{වසර 3කට පසු ගෙවා ඇති මුදල} &&= \text{රු. } \dots\dots\dots \times 3 \\
 &&&= \text{රු. } \dots\dots\dots \\
 &\text{ණයෙන් නිදහස් වීම සඳහා ගෙවිය යුතු මුළු මුදල} &&= 100,000 + \dots\dots\dots \\
 &&&= \text{රු. } \dots\dots\dots
 \end{aligned}$$

3. දී ඇති කාලය අවසානයේ ණයෙන් නිදහස් වීමට ගෙවිය යුතු මුළු මුදල ගණනය කරන්න

i. රු.28,000ක ණය මුදලක් සඳහා 8%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට වසර 2 කාලයකින් ගෙවීම

.....

ii. රු.60,000ක ණය මුදලක් සඳහා 11%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට වසර 5කාලයකින් ගෙවීම

.....

iii. රු.300,000ක ණය මුදලක් සඳහා 4%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට වසර 3කාලයකින් ගෙවීම

.....

iv. රු.500,000ක ණය මුදලක් සඳහා 12%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට වසර 4කාලයකින් ගෙවීම

.....

අවශ්‍ය තොරතුරු දී ඇති විට පොළිය හෝ පොලී අනුපාතිකය හෝ කාලය හෝ මුදල සෙවීමේ ගැටළු විසඳීම.

උදා -

රු.12,000ක ණය මුදලක් ලබාගත් පුද්ගලයෙක් 5%ක වාර්ෂික සුළු පොළියක් යටතේ යම් කාලයකට පසු පොළිය ලෙස රු.2,400 ක් ගෙවයි.ඔහු ණය වී සිටි කාලය සොයන්න.

$$\text{වසරකට පොළිය} = 12,000 \times \frac{5}{100}$$

$$= \text{රු.600}$$

$$\text{මුළු පොළිය} = \text{රු.2400}$$

$$\text{කාලය (අවුරුදු)} = \frac{2400}{600}$$

$$= \underline{\underline{4}}$$

1. පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

මුල් මුදල	වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය	වසරකට පොළිය	ගෙවූ මුළු මුදල	කාලය (අවු.)
15,000	8%		3,600	
25,000	10%		10,000	
48,000	12%		11,520	
50,000	20%		8,000	
80,000	18%		7 200	

2. හිස්තැන් සම්පූර්ණ කරන්න

සුසිලා රු.450,000ක ණය මුදලක් 8%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබාගෙන යම් කාලයකට පසු රු.558,000ක් ගෙවා ණයෙන් නිදහස් විය.

$$\begin{aligned} \text{ඇය ගෙවා ඇති මුළු පොළිය} &= 558,000 - \text{.....} \\ &= \text{රු.} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{වසරකට පොළිය} &= 450,000 \times \frac{\text{.....}}{100} \\ &= \text{රු.} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ණය වී සිටි කාලය} &= \frac{\text{.....}}{\text{.....}} \\ &= \text{අවු.} \end{aligned}$$

3. දී ඇති ප්‍රකාශනය අනුව ගණනය කර ලැබෙන පිළිතුරු නිවැරදි නම් () ලකුණ ද, වැරදි නම් () ලකුණ ද යොදන්න.

රු.50,000ක ණය මුදලක් 15%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබා ගත් පුද්ගලයකු වසර කිහිපයකට පසු 95,000ක් ගෙවා ණයෙන් නිදහස් විය.

- වසරකට ගෙවා ඇති පොළිය රු.8,000කි (.....)
- ගෙවා ඇති මුළු පොළිය රු.45,000කි. (.....)
- පුද්ගලයා ණය වී සිටි කාලය වන්නේ වසර 6කි. (.....)
- මෙම ණය මුදලම ලබා ගෙන වසර 5කට පසු රු.95,000ක් ගෙවා ණයෙන් නිදහස් වේනම් අයකළ වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය 18%කි. (.....)

රු.40,000ක ණය මුදලක් ලබාගත් පුද්ගලයකු වසර 3කට පසු පොළිය ලෙස රු.14,400ක් ගෙවයි. ණය සඳහා අයකළ වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය සොයන්න.

$$\begin{aligned} \text{වසරකට පසු} &= \frac{14400}{3} \\ &= \text{රු.} 4\,800 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය} &= \frac{4800}{40,000} \times 100\% \\ &= 12\% \end{aligned}$$

අභ්‍යාසය : 6

1. පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න

මුළු මුදල	ගෙවූ මුළු පොළිය	කාලය (අවු.)	වසරකට පොළිය	වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය
18,000	540	3	$\frac{540}{3} = \dots\dots\dots$	$\frac{180}{18,000} \times 100 = \dots\dots$
25,000	10,000	5	$\dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots$
30,000	6,600	2	$\dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots$
45,000	25,200	4	$\dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots$
90,000	57,600	8	$\dots\dots\dots$	$\dots\dots\dots$

2. හිස්තැන් සම්පූර්ණ කරන්න

ගනේෂන් රු.60,000ක ණය මුදලක් මූල්‍ය ආයතනයකින් ණයට ලබාගෙන ඇත්තේ නිසියම් වාර්ෂික සුළුපොළී අනුපාතිකයක් යටතේය. වසර 5කට පසු ඔහු රු.95,000ක් ගෙවා ණයෙන් නිදහස් වේ.

$$\begin{aligned} \text{ඔහු ගෙවා ඇති මුළු මුදල} &= \dots\dots\dots - 60,000 \\ &= \text{රු.} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{වසරකට ගෙවා ඇති පොළිය} &= \frac{\text{රු.} \dots\dots\dots}{5} \\ &= \text{රු.} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{අයකළ වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය} &= \frac{\dots\dots\dots}{60,000} \times 100\% \\ &= \dots\dots\dots\% \end{aligned}$$

1. 21% ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබාගත් ණය මුදලක් වෙනුවෙන් වසර 5කට පොළිය ලෙස රු.52,500ක් ගෙවයි. ණයට ගත් මුදල සොයන්න.
.....
.....
.....
2. 8% ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබාගත් ණය මුදලක් වෙනුවෙන් වසර 2කට පොළිය ලෙස රු.4,800ක් ගෙවයි. ණයට ගත් මුදල සොයන්න.
.....
.....
.....
3. 15%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබාගත් ණය මුදලක් වෙනුවෙන් වසර 3කට පොළිය ලෙස රු.540 ක් ගෙවයි. ණයට ගත් මුදල සොයන්න.
.....
.....
.....
4. 10%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබා ගත් ණය මුදලක් වෙනුවෙන් වසර 4කට පොළිය ලෙස රු.8,000ක් ගෙවයි. ණයට ගත් මුදල සොයන්න
.....
.....
.....

එක් එක් ප්‍රශ්නය මිනිත්තු 2 – 3 අතර අතර විසඳන්න.

1. නිවැරදි පිළිතුර තෝරා යටින් ඉරක් අඳින්න

රු.5,000ක ණය මුදලක් සඳහා වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය 12%වන විට වසරකට ගෙවිය යුතු පොළිය හා මසකට ගෙවිය යුතු පොළිය වනුයේ,
(i) රු.600, රු.50 (ii) රු.500, රු.60 (iii) රු.500, රු.50 (iv) රු.650, රු.50
2. රු.10,000ක ණය මුදලක් සඳහා වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය 18% වන විට වසර 5කට ගෙවිය යුතු පොළිය
(i) රු.1 800 (ii) රු.8 500 (iii) රු.9 000 (iv) රු.10,000
3. රු.25,000ක ණය මුදලක් සඳහා වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය 8%වන විට වසර 3කින් ණයෙන් නිදහස් වීමට ගෙවිය යුතු මුළු මුදල වනුයේ,
(i) රු.27,000 (ii) රු.20,000 (iii) රු.29,000 (iv) රු.31,000
4. 15%ක වාර්ෂික සුළු පොළියකට රු.12,000ක් ණයට ලබාගෙන යම් කාලයකට පසු පොළිය ලෙස රු.7200ක් ගෙවයි. ණය වී සිටි කාලය වනුයේ,
(i) අවු.03 (ii) අවු. 4 (iii) අවු.5 (iv) අවු. 9

5. යම් ණය මුදලක් 10%ක වාර්ෂික සුළු පොළී අනුපාතිකයක් යටතේ ණයට ලබාගෙන වසර 2ට පොලිය ලෙස රු.7 200ක් ගෙවයි. ණයට ලබාගත් මුදල කොපමණද?

.....

.....

6. සුනිල් රු.35,000ක මුදලක් මසකට 8%ක සුළු පොළියට ලබා ගනියි. ඔහු සමකදී ගෙවන පොළිය සොයන්න.

.....

.....

7. රු.100,000ක ණය මුදලක් 12%ක සුළු පොළියට ලබාගත් පුද්ගලයකු වසර 5කදී ගෙවන පොළී මුදල සොයන්න.

.....

.....

8. රු.50,000ක මුදලක් 14%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබාගත් කවිෂා වසර 3ක් අවසානයේ ණයෙන් නිදහස් වීමේදී ගෙවන මුළු මුදල සොයන්න.

.....

.....

9. රු.20,000ක මුදලක් 5%ක වාර්ෂික සුළු පොළියට ලබාගත් පුද්ගලයකු ණය මුදලෙන් හරි අඩක් පොලියක් ගෙවන්නේ කොපමණ කාලයකට පසුවද?

.....

.....

10. රු.50,000ක මුදලක් 10%ක සුළු පොළියට ලබාගත් පුද්ගලයකු ණය මුදලටම සමාන පොලියක් ගෙවන්නේ කොපමණ කාලයකට පසුවද?

.....

.....

11. යම් ණය මුදලක් 18%ක සුළු පොළියට ලබාගෙන වසර 4කට පසු රු.34,400ක ණය මුදලක් ගෙවයි. ණයට ගත් මුදල සොයන්න.

.....

.....

12. මූල්‍ය ආයතනයක රු.15,000ක ණය මුදලක් සඳහා වසරකට රු.900ක පොලියක් අය කරයි. එම ආයතනය අය කළ වාර්ෂික පොළී අනුපාතිකය යටතේ රු.50,000ක් ලබා ගත් පුද්ගලයකු වසරකට ගෙවිය යුතු පොලිය සොයන්න.

.....

.....